

зацікавленням глядачів саме локальними новинами того чи іншого регіону. Аудиторне зростання ініціює творення регіональними телеканалами, по-перше, якіснішого контенту, а, по-друге, підвищити рейтинг програмної сітки до рівня національних.

Список використаної літератури

1. Українські медіа, ставлення та довіра у 2022 р. Опитування USAID-Internews щодо споживання медіа. К.: 2023. URL: <https://internews.in.ua/wp-content/uploads/2022/11/Ukrainski-media-stavlennia-ta-dovira-2022.pdf>.
2. Після 24 лютого: яким був 2022 рік для регіональних медіа. ІМІ. 2023. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/pislya-24-lyutogo-yakym-buv-2022-rik-dlya-regionalnyh-media-i50014>.
3. Медіаландшафт Сумщини – 2022: як медіа області жили й працювали цей рік. ІМІ. 2023. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/medialandshaft-sumshhyny-2022-yak-media-oblasti-oblast-zhyly-i-pratsyuvaly-tsej-rik-i52832>.

Володимир Грисюк,

*доктор філософії з журналістики (PhD),
Київський університет імені Бориса Грінченка,
м. Київ, Україна*

Вікторія Глухенька,

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність 061 Журналістика,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
м. Київ, Україна*

ТЕМАТИЧНІ ТА ЖАНРОВІ РІЗНОВИДИ КОНТЕНТУ УКРАЇНСЬКИХ ВИДАНЬ ЕКОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ

На сьогоднішній день в Україні зареєстровано відносно небагато екологічних видань, а екологічна журналістика¹ загалом є недостатньо розвиненою. Однак проблема не у кількості медіа, а в низькій якості контенту та збитковості. У різні часи виходили такі українські екологічні журнали: «Екологія» [2], «Український ботанічний журнал» [3], «Проблеми екології» [4], «Морський екологічний журнал» [5], «Відновлювана енергетика» [6], «Біоресурси і природокористування» [7], «Агроекологічний журнал» [8], «Науковий вісник «Асканія-Нова» [9].

Порівняно більше тема екології висвітлюється в інтернет-ЗМІ, зокрема блогосфері та інформаційних інтернет-ресурсах. Окремі статті з'являються на сторінках інформаційних видань «Українська правда», «УНІАН» та «Укрінформ». Існують також окремі екологічні сайти: «Екологія», «Природа України», «Екоклуб», «Екопортал», «Зелена Хвиля», «Green Home», «Зелене досьє», «Бюро екологічних розслідувань», проєкт «EkoLife» [10]. Проте подібне висвітлення екологічної тематики не можна назвати регулярним та системним. Неможливо об'єктивно репрезентувати інформаційну політику держави у сфері екології, доки відсутні ЗМІ, через які можна її доносити.

Метою дослідження є аналіз українських видань екологічного профілю, виокремлення тематичних та жанрових різновидів їх контенту. Завдання: окреслити специфіку жанрово-тематичного наповнення екологічних вітчизняних видань, запропонувати рекомендації щодо покращення контенту. Матеріалом дослідження стали друковані спеціалізовані видання екологічної тематики.

Більшість екологічних видань в Україні представлена переважно спеціалізованими інформаційними ресурсами (як друкованими, так й інтернет-ЗМІ). Серед друкованих спеціалізованих видань з екологічної тематики: «Екологія» [2], «Проблеми екології» [4], «Морський екологічний журнал» [5], «Відновлювана енергетика» [6], «Науковий вісник «Асканія-Нова» [9]. Серед спеціалізованих екологічних видань варто відмітити: науковий журнал з проблем медичної екології «Довкілля та здоров'я», науковий журнал «Агроекологічний журнал», науково-практичний журнал «Причорноморський екологічний бюлетень», науково-технічний журнал «Екологія довкілля та безпека життєдіяльності», науково-популярний журнал «Екологічний вісник», а також бюлетень екологічного стану зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення. Ці видання мають невеликий наклад, а їх матеріали не пристосовані для пересічного читача (вони користуються попитом серед обмеженого кола читачів, які мають певний рівень профільних знань та компетенцій). На сучасному етапі розвитку екожурналістики мова йде про те, що «значення екопреси зокрема й екологічної журналістики взагалі залежить від постійного виходу на ширшу аудиторію [...] Нові засоби комунікації екологічного характеру повинні мати масовий характер, інакше їх ефективність буде недостатньою» [11]. Вихід на широку аудиторію зумовлений також зростанням популярності серед молоді. Саме це й сприяє переформатуванню «старих» журнальних видань та впровадженню нових тенденцій у їх жанрово-тематичному наповненні.

Матеріали вищеперерахованих спеціалізованих видань можуть бути подієвими (техногенні катастрофи, аварії) та неподієвими. Серед основних жанрів виокремлюємо новину, замітку на екологічну тему, репортаж, інтерв'ю з відомими фахівцями-екологами, політичними діячами, юристами, які працюють в екологічній сфері, огляди регіональних проектів щодо захисту довкілля, науково-аналітичну та науково-довідкову статті. Відсутні статті науково-популярного, публіцистичного характеру, спецрозслідування, які б розширювали аудиторію видань й сприяли кращому залученню читачів до вирішення екологічних проблем. Окрім того, вкрай актуальною, але не розкритою, є тема екологічних загроз внаслідок повномасштабного вторгнення РФ в Україну 24 лютого 2022 року. «Надзвичайно важливо подолати усі виклики, пов'язані зі зміною «правил гри» в сфері медіа та безпосередньо з професійною роботою журналістів» [12].

Як зауважує Д. Олтаржевський, на екожурналістів покладається велика моральна відповідальність за те, яким чином буде інтерпретована екологічна інформація [13]. Матеріал, створений екологічним журналістом, повинен бути стриманим, не надмірно емоційним, також потрібно зацікавити читача. Інформація має бути достовірною, тому необхідно ретельно перевіряти усі використані матеріали перед публікацією. З метою збільшення довіри аудиторії необхідно викладати повну інформацію та посилатися лише на офіційні джерела. Матеріали на екологічну тематику повинні містити не тільки «сухі факти», але й зважену оцінку журналіста, який ретельно вивчив аналізоване питання й вмів вибудувати причинно-наслідкові зв'язки.

Більшість матеріалів в екологічних виданнях є новинними. Адже це актуально для всіх вікових категорій читацької аудиторії. Однак потрібно приділяти достатньо уваги й науково-популярному контенту, який легше просувати і його актуальність є незмінною. Варто приділити більше уваги й візуалізації, подавати більше статичного та графічного матеріалу (таблиці, діаграми, графіки), що полегшить сприйняття складної (у науковому контексті) екологічної інформації. Щоб зацікавити читача, спонукати його до обговорення актуальної екологічної інформації, також потрібно використовувати позитивні інфоприводи. Аби впоратися з усіма цими завданнями, екожурналісти мають володіти профільними знаннями та навичками, орієнтуватися в екологічній тематиці, покращити рівень професійної взаємодії.

Отже, екологічна преса в Україні представлена здебільшого спеціалізованими екологічними виданнями. Їх жанрово-тематичне наповнення характеризується вузькоспеціалізованим тематичним спрямуванням, розрахованим на підготовлену аудиторію, а в жанровій палітрі переважають новинні й аналітичні жанри (можна виокремити новину, замітку на екологічну тему, репортаж, інтерв'ю, огляди, науково-аналітичну та науково-довідкову статті). Відсутні статті науково-популярного, публіцистичного характеру, спецрозслідування. Інформація в цих виданнях носить переважно науковий або довідковий характер; контент не зорієнтований на масового читача, а публікаціям не вистачає візуалізації та наочності.

Список використаної літератури

1. Беляков, О. О. (2001). Сучасні проблеми розвитку екологічної журналістики в Україні. Культура народів Причорномор'я. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/81093/31-Belyakov.pdf?sequence=1> (дата звернення – 08.04.2023).
2. Екологія: реферативний журнал. URL: <https://www.ecoleague.net/diialnist/vydannia-vel/referatyvnyi-zhurnal-ekolohiia> (дата звернення – 19.04.2023).
3. Український ботанічний журнал. URL: <https://ukrbotj.co.ua/home> (дата звернення – 19.04.2023).
4. Проблеми екології: всеукраїнський науково-технічний журнал. URL: <https://ojs.donntu.edu.ua/ecology> (дата звернення – 19.04.2023).
5. Морський екологічний журнал. URL: <http://www.imb.odessa.ua/?id=209005> (дата звернення – 19.04.2023).
6. Відновлювана енергетика: науково-прикладний журнал. URL: <https://ve.org.ua/index.php/journal> (дата звернення – 19.04.2023).
7. Біоресурси і природокористування. URL: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Bio/index> (дата звернення – 19.04.2023).
8. Агроекологічний журнал. URL: <http://journalagroeco.org.ua/> (дата звернення – 19.04.2023).
9. Науковий вісник «Асканія Нова». URL: <https://esu.com.ua/article-70614> (дата звернення – 19.04.2023).
10. <META> – Україна. Реєстр сайтів. URL: <https://dir.meta.ua/country/ecology/> (дата звернення – 19.04.2023).
11. Досвід мас-медіа в Україні. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=322>.
12. Грисюк В., Заїка В. (2023). Трансформації в медіа під час війни: виклики в сучасному медіапросторі. V Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми медіапростору» (6 квітня 2023 р.). URL: <http://journ.univ.kiev.ua/nauka1/06042023-2>.
13. Олтаржевський, Д. О. (2004). Висвітлення екологічної тематики на сторінках сучасної української преси (засади, проблематика, досвід, жанрові форми та мовностилістичні прийоми). Т. Шевченка. Інститут журналістики. 196 с.